

SÜLEYMAN DEMİREL
ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL MEDYA KANAAT ÖNDERLERİ

2023

GENÇLİK ARAŞTIRMALARI
KOORDİNATÖRLÜĞÜ

Süleyman Demirel Üniversitesi 32260 Çünür/ISPARTA
T. + 90 (246) 211 1000
F. + 90 (246) 237 0431
Kep: sdu@hs01.kep.tr

Giriş

1940'larda ve 1950'lerde kanaat önderliği büyük ölçüde; muhite dayalı, toplum içerisinde bilgin-alim olarak meşru bir kimlik edinmiş adeta bir otorite, hatta kurum niteliğinde insanlardı. İletişim araçlarının gelişmesi ve insanların görüş alanlarının genişlemesi ile birlikte kanaat önderliği kalıpları yeni medya düzlemlerine taşınarak derinden değişti. Akil adam veya bir rehberin birebir iletişiminden beslenmekten öte; çeşitli iletişim kanallarının ortaya çıkışı, dijital teknolojideki ilerlemeler, sosyal medyanın yükselişi ve mobil iletişimin yaygınlığı ile birden fazla kanalı harmanlayan kitlesel, online ve hibrit bir kanaat önderliği modelini ortaya çıkardı. Artık daha geniş bir kitleye ulaşmak ve farklı tercihlere hitap etmek için birden fazla kanaldan farklı iletişim içeriklerinden yararlanan kanaat önderleri takipçilerle iletişim kurmak için youtube, twitter, instagram, podcast gibi platformlarını bir arada kullanabiliyor.

Sosyal medya, özellikle Z Kuşağı ve Y kuşağı gençlerinin hayatının merkezinde diyebiliriz. Z kuşağı, dijital teknolojileri ve sosyal medya platformlarını kullanarak büyüdükleri için "dijital yerliler" olarak da biliniyor. Bu kuşağın gençleri için sosyal medya ve çevrimiçi platformlar; birincil bilgi-teyit, eğlence ve sosyal etkileşim kaynakları. Bilgi sahibi olmak, rehberlik almak, rol model edinmek, içerik oluşturucularla etkileşim kurmak, hatta uzmanlık ve deneyimden bağımsız içerik oluşturmak için bu kanalları kullanıyor, hatta büyük ölçüde bu kanallara güveniyorlar. Bu platformdaki etkileyiciler (fenomenler) de Z Kuşağı için istek uyandıran figürler ve rol modelleri olabiliyor. Yaşam deneyimleri, hikâyeler, bilgi, yaşam tarzları veya ilgi alanları paylaşan etkileyiciler bu nesil arasında kitlesel oranlarda takipçiler edinebiliyor.

Sosyal medya platformları, özellikle video ağırlıklı kısa görsel içerikler sunan kanallar kanaat önderlerinin etki yaratmaları ve takipçi kazanmaları ve için önemli merkezler haline geldi. Etkileyiciler bu platformlarda çeşitli amaçlar veya ürünler için içerik paylaşabiliyor, propaganda yapabiliyor, kitlesel açık sohbet edebiliyor ve destek toplayabiliyorlar. Dijital iletişimin erişilebilirliği, fikirlerin coğrafi sınırları aşarak dünya çapındaki izleyicileri etkilemesine imkân sağlıyor. Ayrıca yeni medya ortamlarında takipçiler; içerik üreticileri ya da fikir sahipleri ile aktif olarak etkileşime girebiliyor

. Kimlikler okyanusunda, arayış içerisinde olan gençler etkileşimden ziyade etkiye oldukça benliklerin olağanlaştırdığı günümüzde otantik benliğin yitimi gerçekleşebiliyor. İlişki içerisindeki benlikler sahne performansı için kimlikler edinebiliyor. Sosyal medyanın sunuğu alternatif kanaat önderleri estetik görünüm, retorik, belagat, coşku, para ve şöhret ile benliği keşfedici değil, şekillendirici rol oynuyor. Etkileşimi yüksek bir kitleye sahip olan etkileyiciler gündem ve güncel konularda yüzeysel de olsa hızlı bir kanaat oluşturulmasına sebep olabiliyor. Son dönemde bilgi yaymak, takipçileriyle etkileşim kurmak ve bir topluluk duygusu geliştirmek için bloglar, sohbet sayfaları, podcast'ler, video içeriği ve diğer çevrimiçi forumlar oldukça etkili. En azından bu gibi ortamlarda daha derinlikli ve entelektüel içerikler sunulabiliyor.

SDÜ Gençlik Araştırmaları Koordinatörlüğünün yayınladığı Yeni Nesil Yurtdışı Yaşam Eğilimleri ve Değerler Araştırması birçok farklı profildeki gencin benzer değer ve düşüncelere sahip olduğu gerçeğini ortaya koymuştu. Bu bulgudan hareketle gençleri benzeştirenin hangi odak olduğunu düşündüğümüzde ve yaptığımız mülakatlarda sosyal medyanın en etkili odak olduğunu gördük. Buradan hareketle medya yeni nesildeki dönüşümü anlamak adına kimlerden etkilendiklerini araştırmaya karar verdik. Fikir üreticileri ya da kanaat önderlerinin bilgi yayma, etkileşim kurma, ikna etme, etkileme, topluluk duygusu oluşturma gibi konulardaki gücünü kabul edip anlamaya çalışmak istedik. Bu çalışmada siyaset, eğitim, kariyer, din, sağlık, dünya görüşü, toplumsal hareketler, temel haklar, ekonomi gibi çeşitli alanlarda gençlerin rol model aldığı, fikrine güvendiği, takip ettiği, içeriklerini dikkate aldığı kişi ya da hesapları belirlemeye ve bu kişi ya da hesapların ilgili alandaki etki oranını tespit etmeye çalıştık. Bu etki dinamikleri hakkında daha derin - doğru görüş elde etmek için 196 farklı üniversiteden ve yaklaşık 9000'in üzerinde gençten elde ettiğimiz verileri analiz edip raporda görselleştirdik.

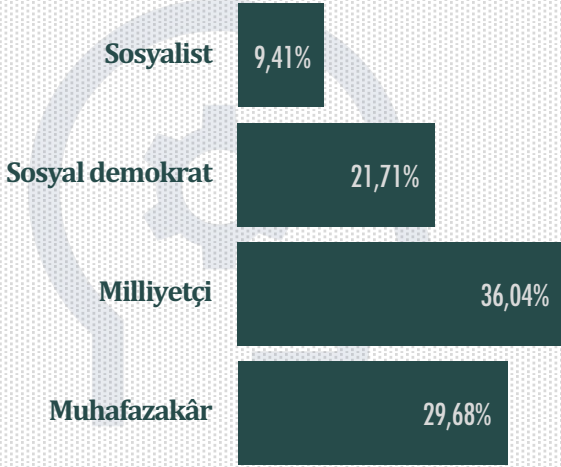
Doç. Dr. Rukiye ÇELİK
Prof. Dr. İlker Hüseyin ÇARIKÇI
Prof. Dr. Ali Murat ALPARSLAN
Doç. Dr. Ahmet GÜNAY
Dr. Öğr. Üyesi Seher YASTIOĞLU
Öğr. Gör. Dr. Zafer HAKLI

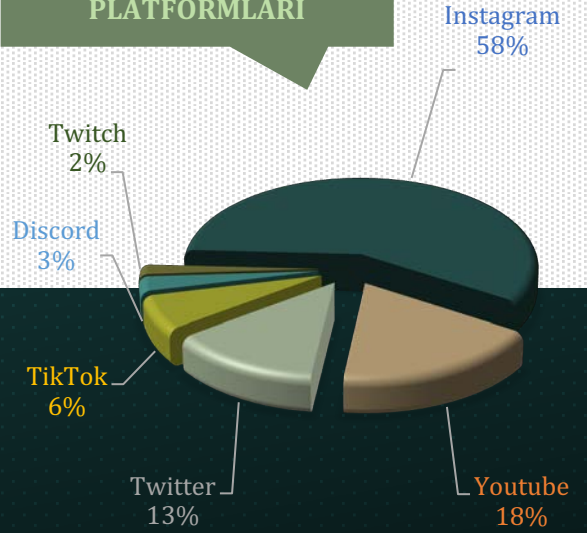
KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

196 Farklı
Üniversiteden
Toplam 9081
Genç.

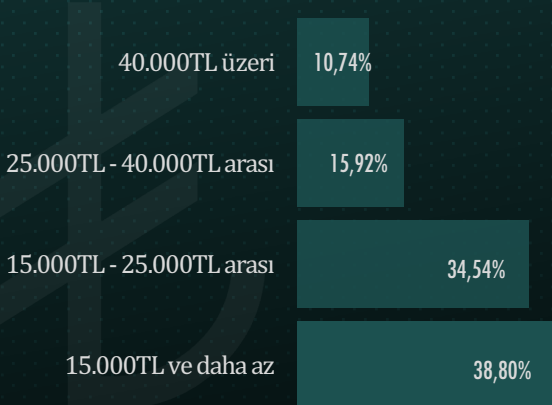
AİLELERİNİN DÜNYA GÖRÜŞÜ

GENÇLERİN EN FAZLA VAKİT GEÇİRDİKLERİ SOSYAL MEDYA PLATFORMLARI

AİLELERİNİN TOPLAM AYLIK GELİR DURUMU

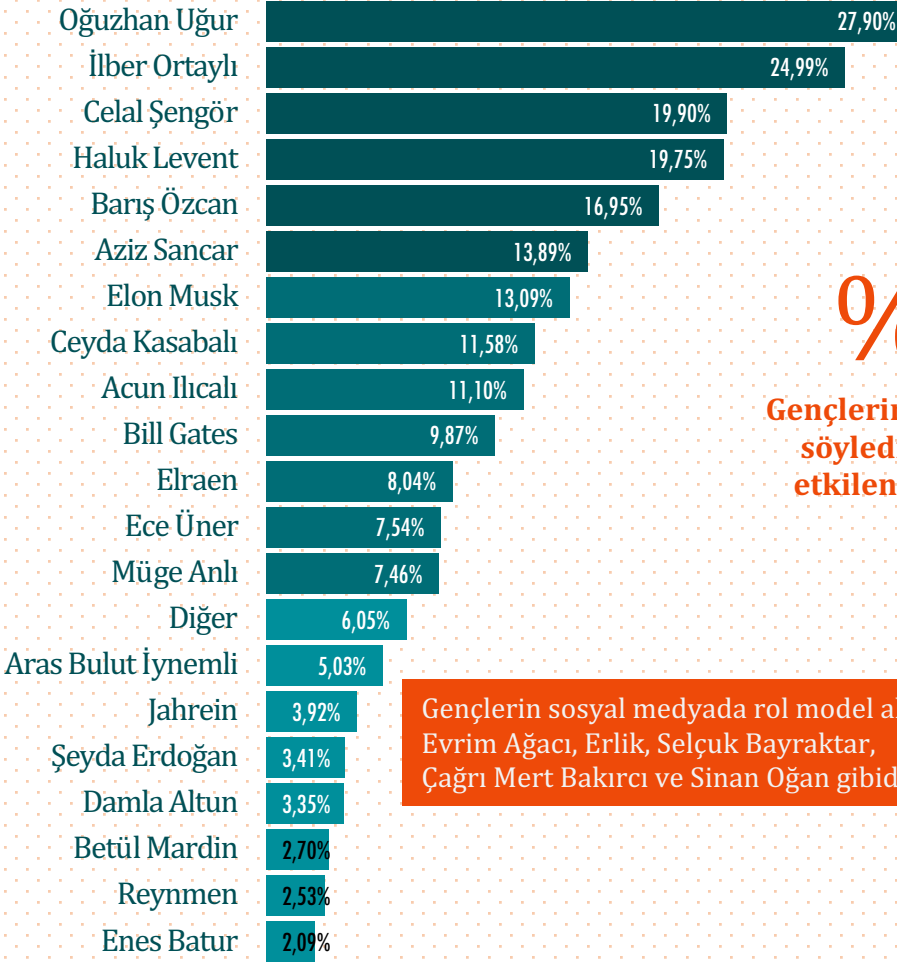

%
53,44

%
46,56

ROL MODEL

SOSYAL MEDYADA GENÇLERİN ROL MODEL ALDIKLARI İSİMLER

%70

Gençlerin rol model aldığı isimlerden etkilenme derecesi %70

Gençlerin sosyal medyada rol model aldığı diğer isimler Evrim Ağacı, Erlik, Selçuk Bayraktar, Çağrı Mert Bakırcı ve Sinan Oğan gibidir.

⊗ 5,55%

Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

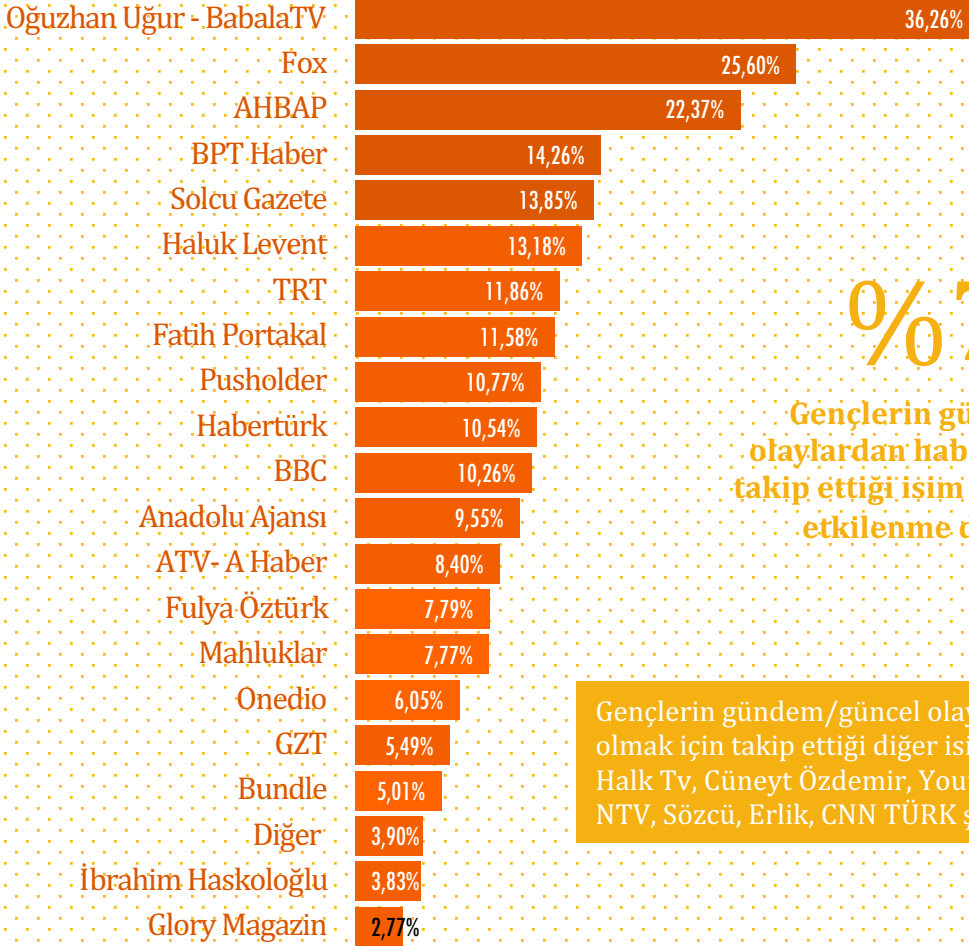
ⓘ 9,34%

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

GÜNCEL HABER TAKİBİ

GENÇLERİN GÜNDEM/GÜNCEL OLAYLARDAN HABERDAR OLMAK İÇİN TAKİP ETTİĞİ İSİM VEYA HESAPLAR

%70

Gençlerin gündem/güncel olaylardan haberdar olmak için takip ettiği isim veya hesaplardan etkilenme derecesi %70

Gençlerin gündem/güncel olaylardan haberdar olmak için takip ettiği diğer isim veya hesaplar; Halk Tv, Cüneyt Özdemir, Youtube, NTV, Sözcü, Erlik, CNN TÜRK şeklindedir.

⊗ 3,75%

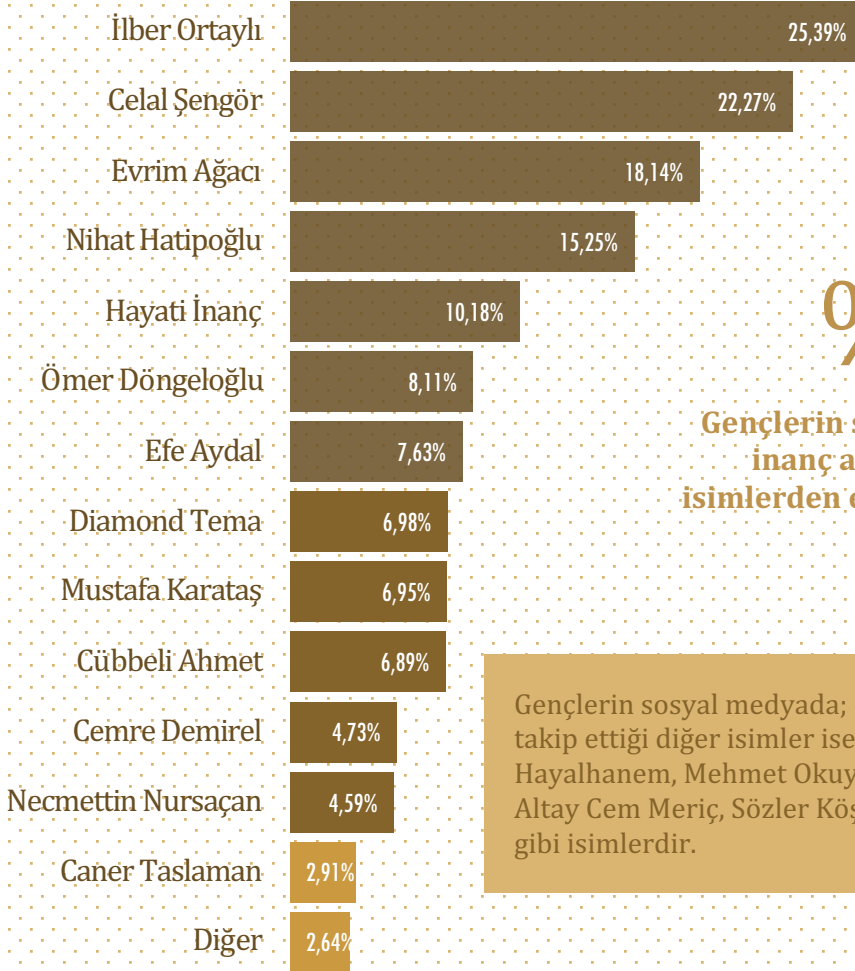
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

⚠ 5,03%

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

DİNİ İNANÇ

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; DİN VE İNANÇ ALANINDA EN FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%62

Gençlerin sosyal medyada; din ve inanç alanında takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi %62

Gençlerin sosyal medyada; din ve inanç alanında takip ettiği diğer isimler ise Mehmet Yıldız, Hayalhanem, Mehmet Okuyan, İhsan Şenocak, Altay Cem Meriç, Sözler Köşkü ve Nureddin Yıldız gibi isimlerdir.

⊗ 12,65 %

Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

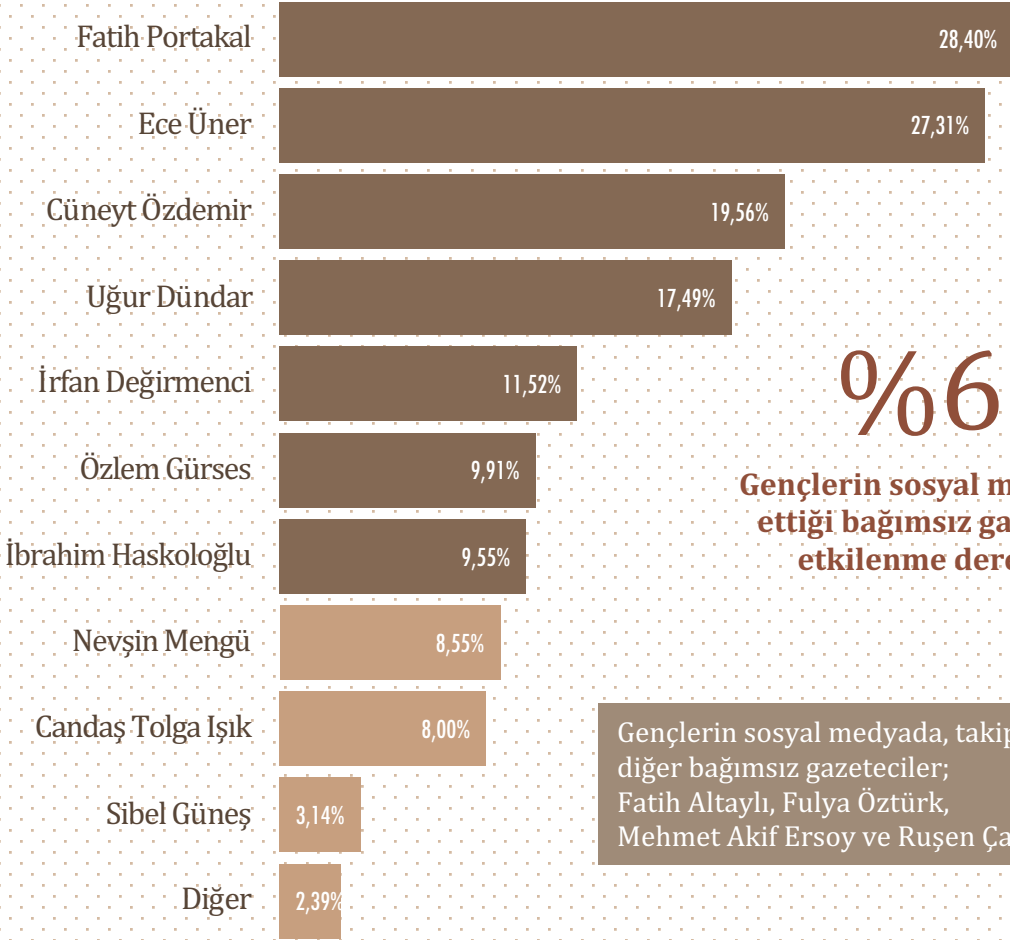
⚠ 20,72%

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

BAĞIMSIZ GAZETECİLER

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA, DAHA FAZLA TAKİP ETTİĞİ BAĞIMSIZ GAZETECİLER

%60

Gençlerin sosyal medyada; takip ettiği bağımsız gazetecilerden etkilenme derecesi %60

Gençlerin sosyal medyada, takip ettiği diğer bağımsız gazeteciler; Fatih Altaylı, Fulya Öztürk, Mehmet Akif Ersoy ve Ruşen Çakır'dır.

⊗ 11,60 %

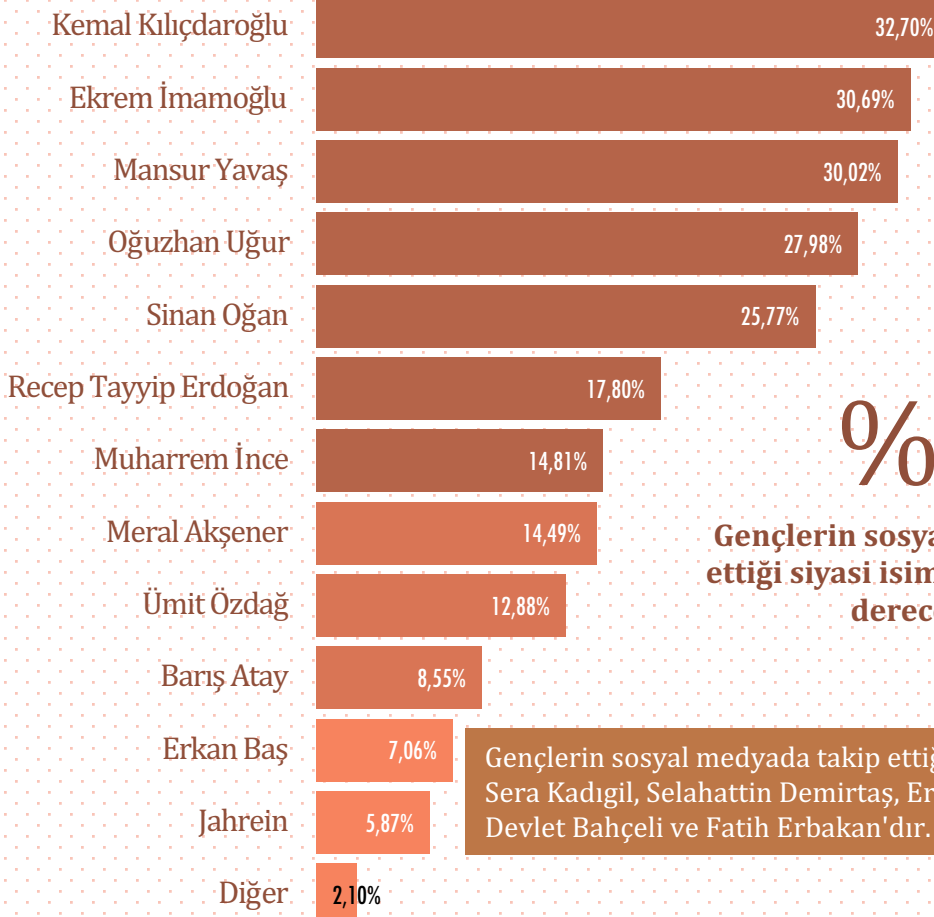
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

⚠ 18,60%

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

SİYASİ İSİMLER

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA EN FAZLA TAKIP ETTİĞİ SİYASİ İSİMLER

%73

Gençlerin sosyal medyada; takip ettiği siyasi isimlerden etkilenme derecesi %73

Gençlerin sosyal medyada takip ettiği diğer siyasi isimler ; Sera Kadıgil, Selahattin Demirtaş, Erlik, Devlet Bahçeli ve Fatih Erbakan'dır.

⊗ 4,76 %

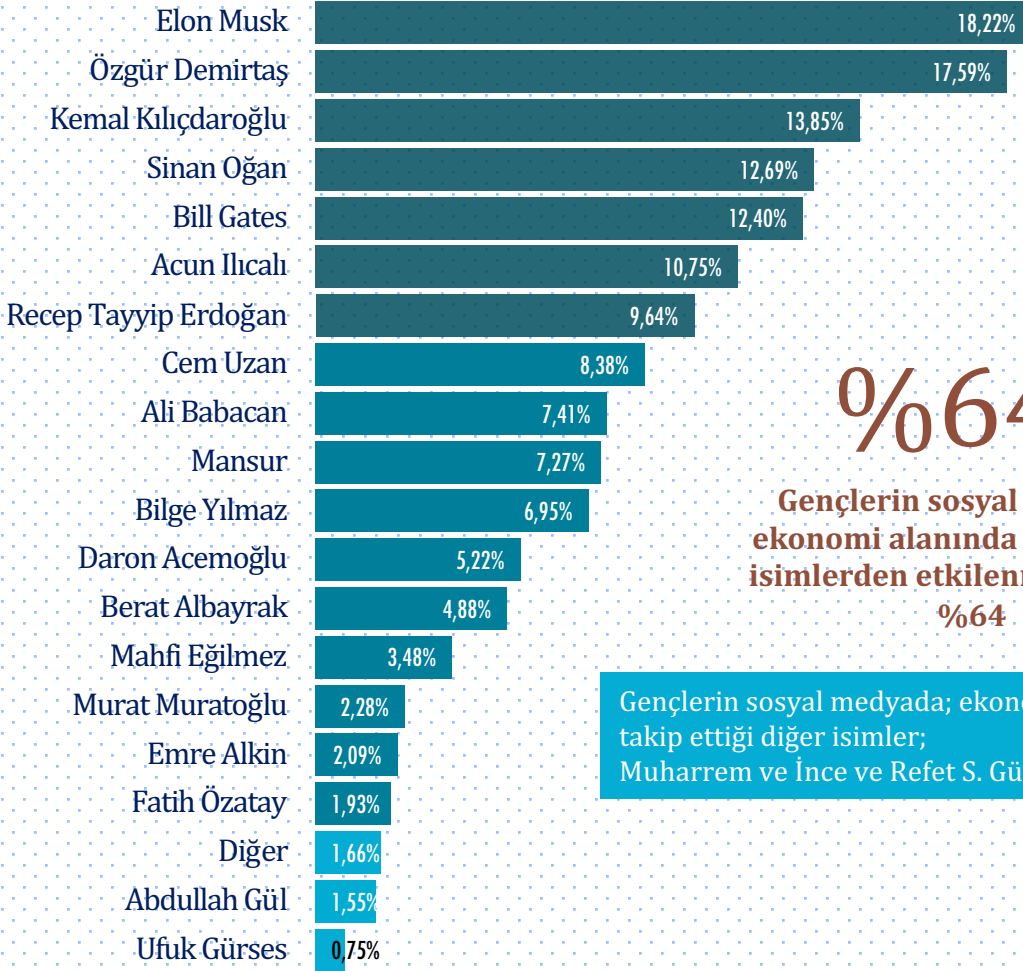
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

⚠ 9,82 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; EKONOMİ ALANINDA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%64

Gençlerin sosyal medyada;
ekonomi alanında takip ettiği
isimlerden etkilenme derecesi
%64

Gençlerin sosyal medyada; ekonomi alanında
takip ettiği diğer isimler;
Muharrem ve İnce ve Refet S. Gürkaynak'tır.

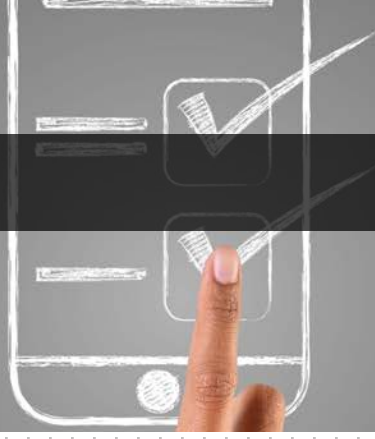
⊗ 9,13 %

Yukarıdakilerinin
hiçbirine
güvenmiyorum.

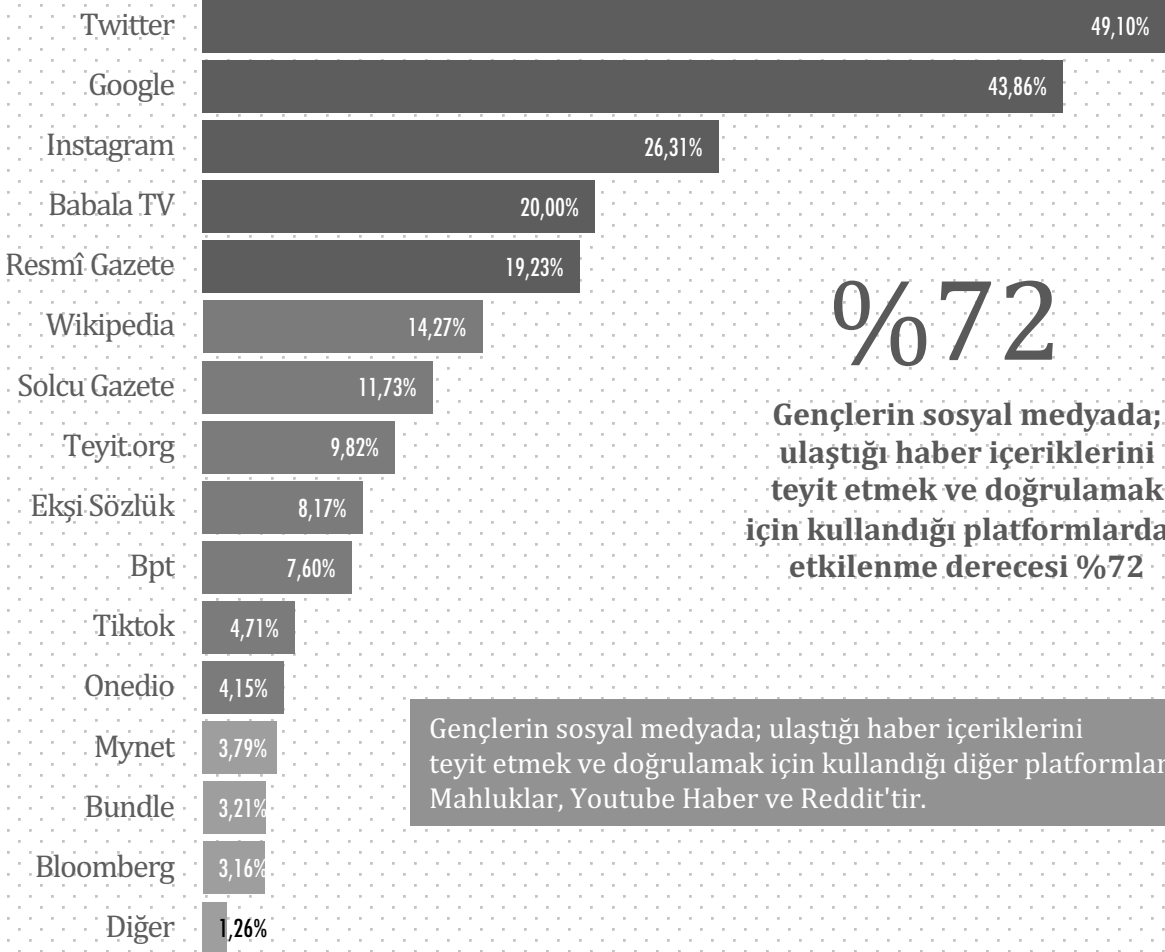
⚠ 18,94 %

Bu konu ile
ilgilenmiyorum.

TEYİT

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; ULAŞTIĞI HABER İÇERİKLERİNİ TEYİT ETMEK VE DOĞRULAMAK İÇİN KULLANDIĞI PLATFORMLAR

%72

Gençlerin sosyal medyada; ulaştığı haber içeriklerini teyit etmek ve doğrulamak için kullandığı platformlardan etkilenme derecesi %72

Gençlerin sosyal medyada; ulaştığı haber içeriklerini teyit etmek ve doğrulamak için kullandığı diğer platformlar; Mahluklar, Youtube Haber ve Reddit'tir.

⊗ 2,97 %

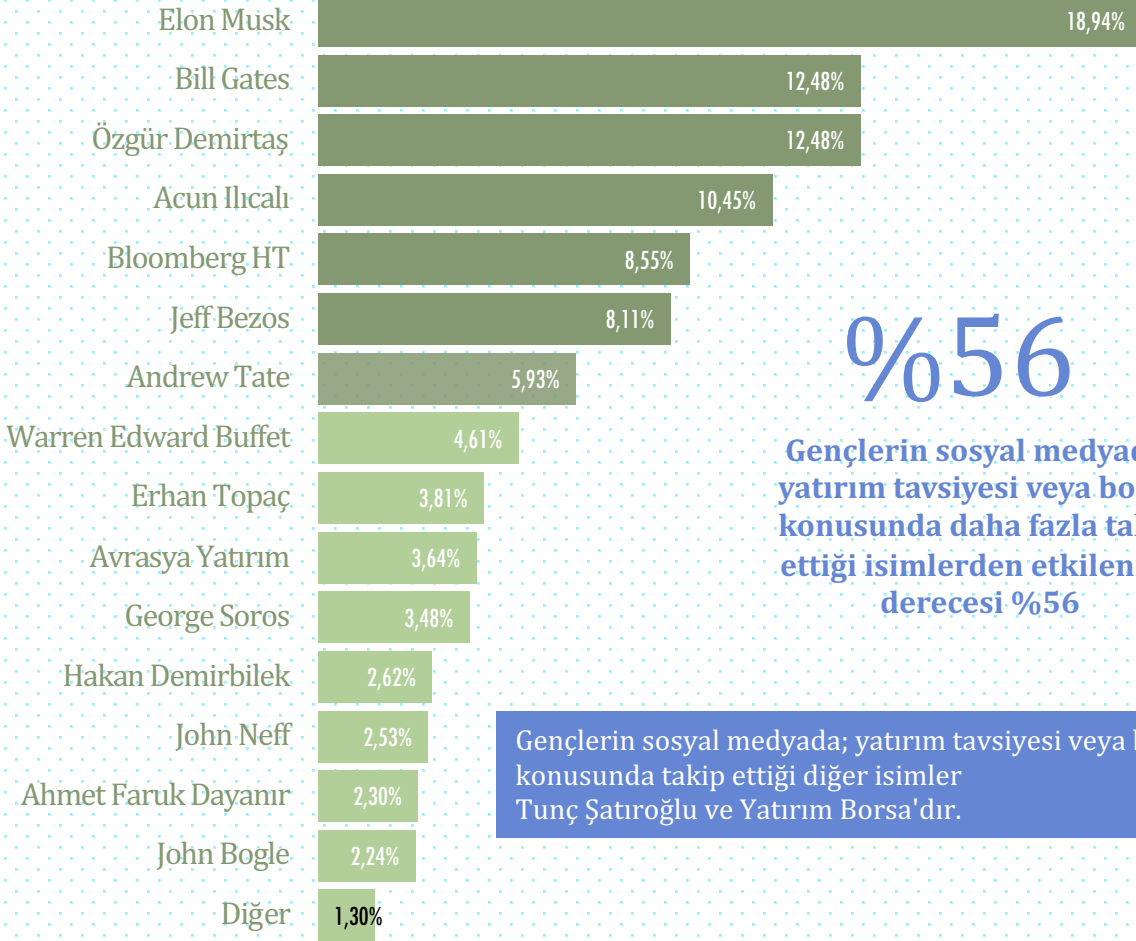
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

⚠ 3,21 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

YATIRIM TAVSİYESİ

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; YATIRIM TAVSİYESİ VEYA BORSA KONUSUNDADAHA FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%56

Gençlerin sosyal medyada; yatırım tavsiyesi veya borsa konusunda daha fazla takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi %56

Gençlerin sosyal medyada; yatırım tavsiyesi veya borsa konusunda takip ettiği diğer isimler Tunç Şatıroğlu ve Yatırım Borsa'dır.

⊗ 13,70 %

Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

⚠ 36,43 %

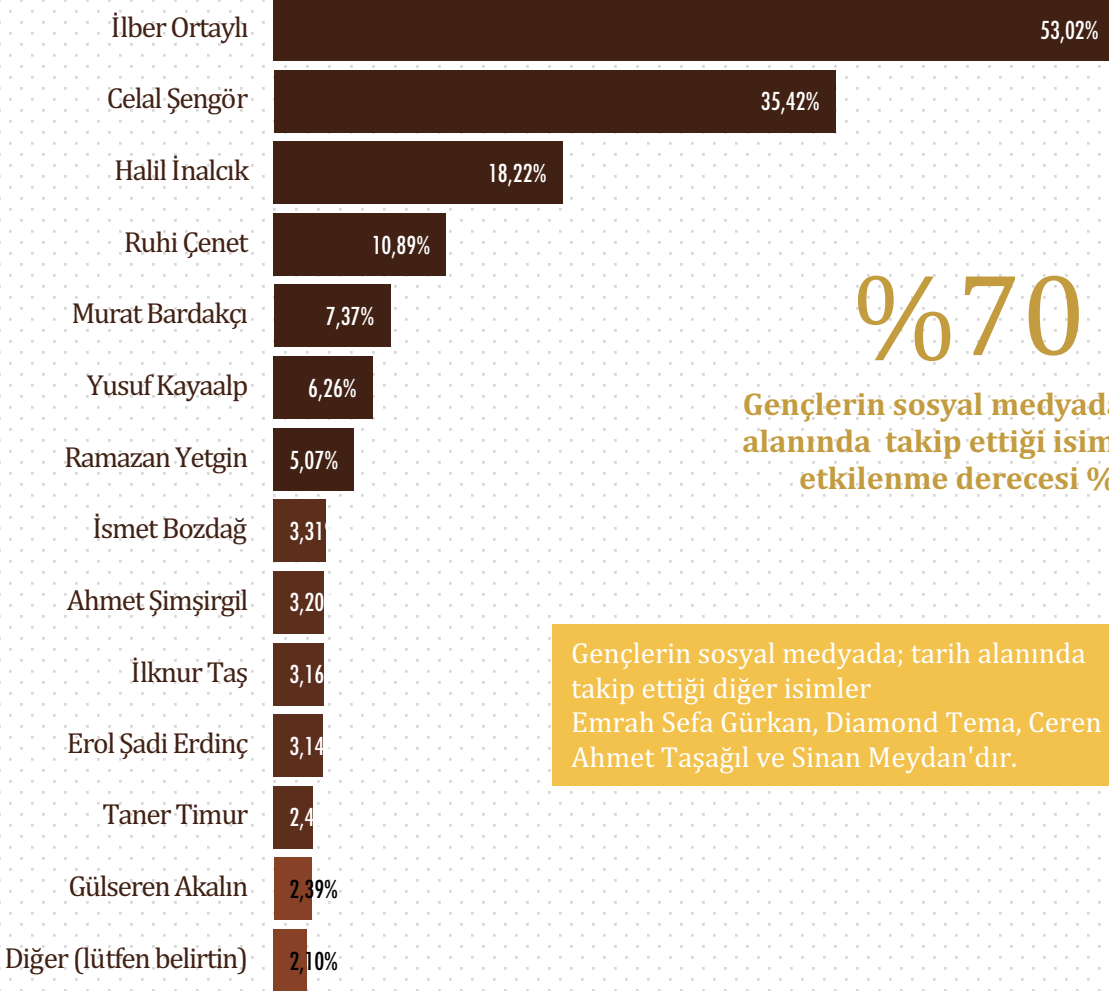
Bu konu ile ilgilenmiyorum.

TARİH

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; TARİH ALANINDA DAHA FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%70

Gençlerin sosyal medyada; tarih alanında takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi %70

Gençlerin sosyal medyada; tarih alanında takip ettiği diğer isimler

Emrah Sefa Gürkan, Diamond Tema, Ceren Sungur, Ahmet Taşağıl ve Sinan Meydan'dır.

⊗ 5,30 %

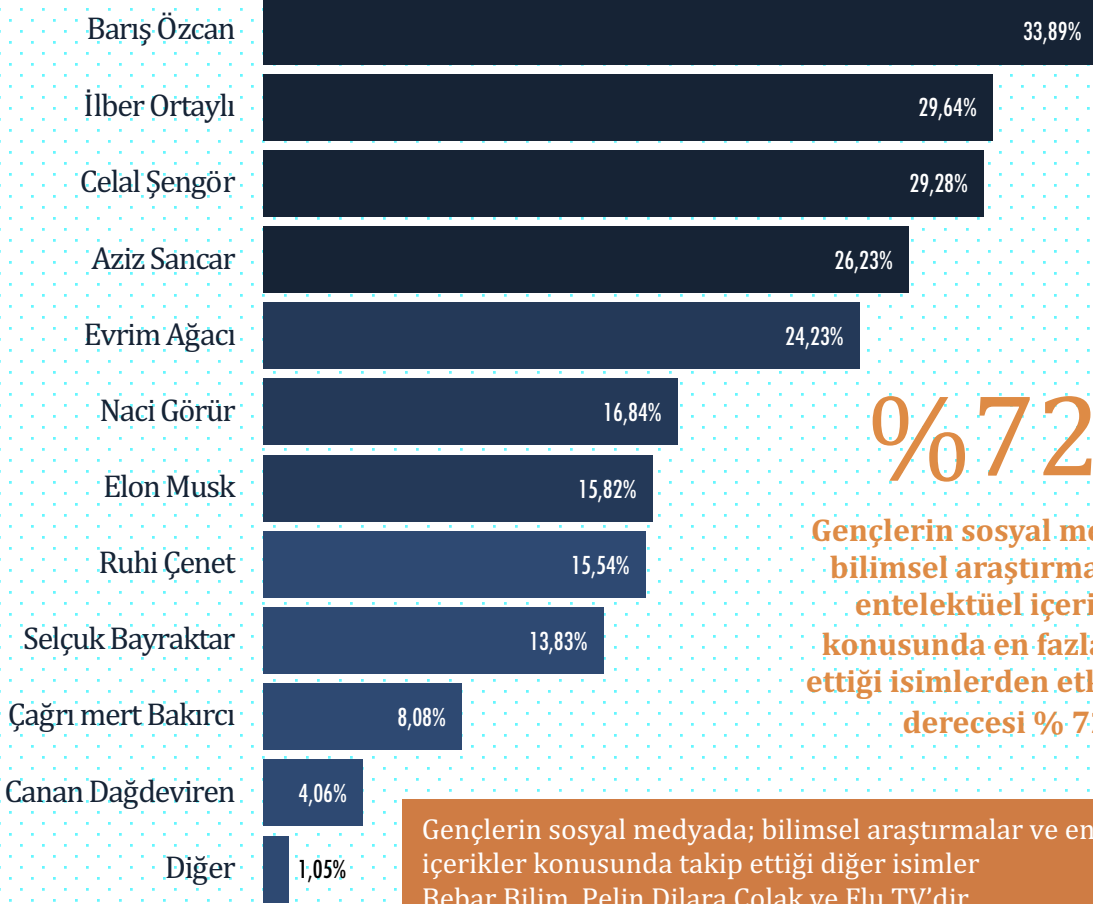
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

! 14,29%

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

BİLİM - ENTELEKTÜALİTE

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; BİLİMSEL, ARAŞTIRMALAR/ENTELEKTÜEL İÇERİKLER KONUSUNDA EN FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%72

Gençlerin sosyal medyada;
bilimsel araştırmalar ve
entelektüel içerikler
konusunda en fazla takip
ettiği isimlerden etkilenme
derecesi % 72

Gençlerin sosyal medyada; bilimsel araştırmalar ve entelektüel içerikler konusunda takip ettiği diğer isimler Bebar Bilim, Pelin Dilara Çolak ve Flu TV'dir.

⊗ 4,75 %

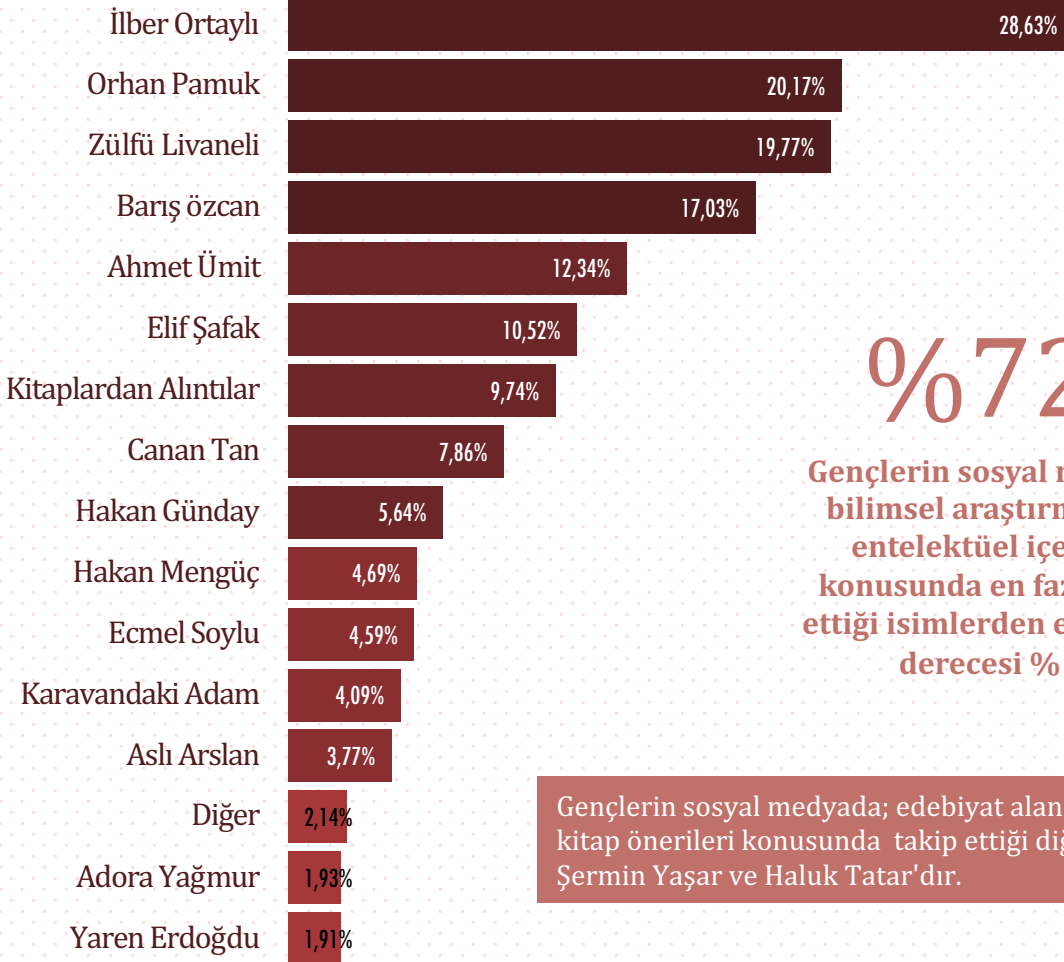
Yukarıdakilerinin
hiçbirine
güvenmiyorum.

! 10,91 %

Bu konu ile
ilgilenmiyorum.

EDEBİYAT

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; EDEBİYAT ALANINDA VE KİTAP ÖNERİLERİ KONUSUNDA EN FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%72

Gençlerin sosyal medyada;
bilimsel araştırmalar ve
entelektüel içerikler
konusunda en fazla takip
ettiği isimlerden etkilenme
derecesi % 72

Gençlerin sosyal medyada; edebiyat alanında ve kitap önerileri konusunda takip ettiği diğer isimler Şermin Yaşar ve Haluk Tatar'dır.

⊗ 7,67 %

Yukarıdakilerinin
hiçbirine
güvenmiyorum.

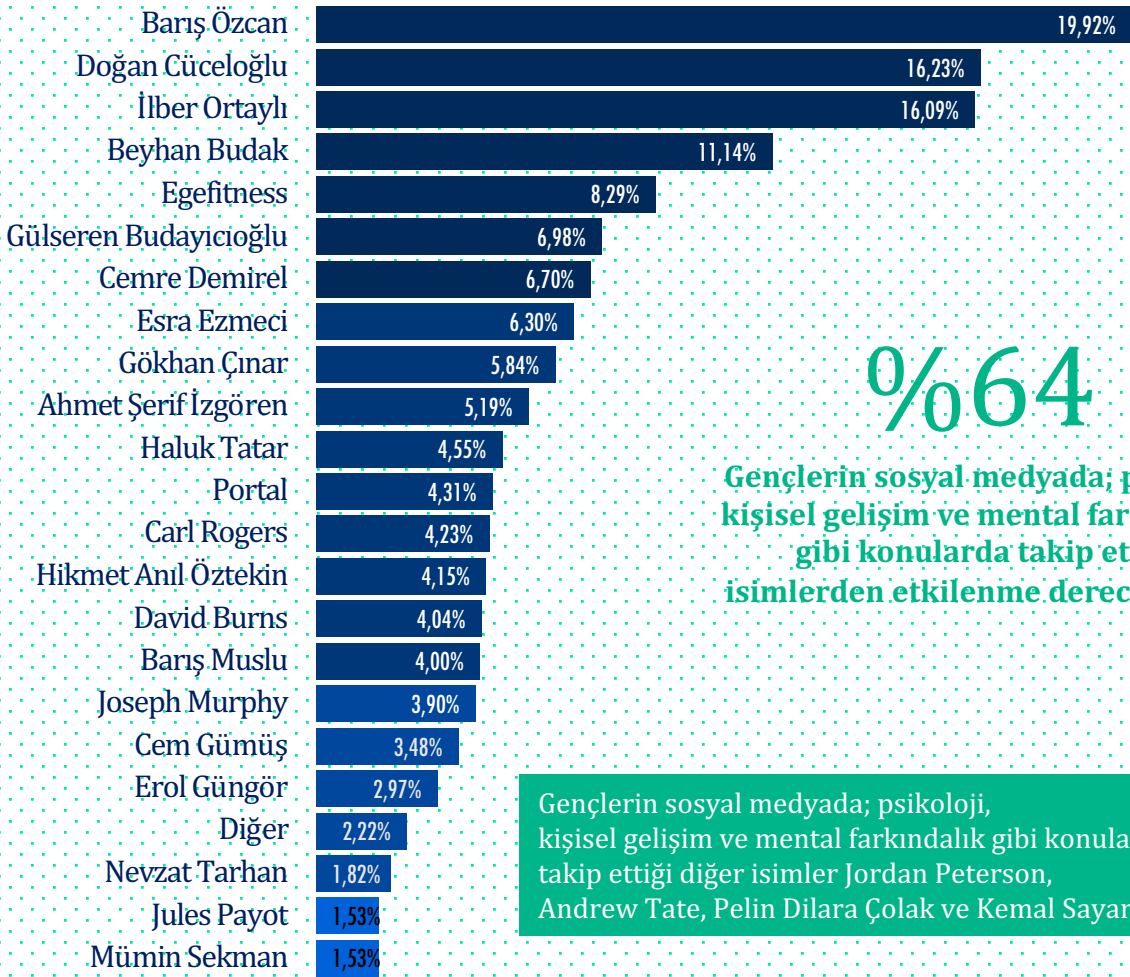
⚠ 22,31 %

Bu konu ile
ilgilenmiyorum.

PSİKOLOJİ - KİŞİSEL GELİŞİM

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; PSİKOLOJİ, KİŞİSEL GELİŞİM VE MENTAL FARKINDALIK GİBİ KONULARDA EN FAZLA TALİP ETTİKLERİ İSİMLER

%64

Gençlerin sosyal medyada; psikoloji, kişisel gelişim ve mental farkındalık gibi konularda takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi %64

Gençlerin sosyal medyada; psikoloji, kişisel gelişim ve mental farkındalık gibi konularda takip ettiği diğer isimler Jordan Peterson, Andrew Tate, Pelin Dilara Çolak ve Kemal Sayar'dır.

⊗ **9,40 %**

Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

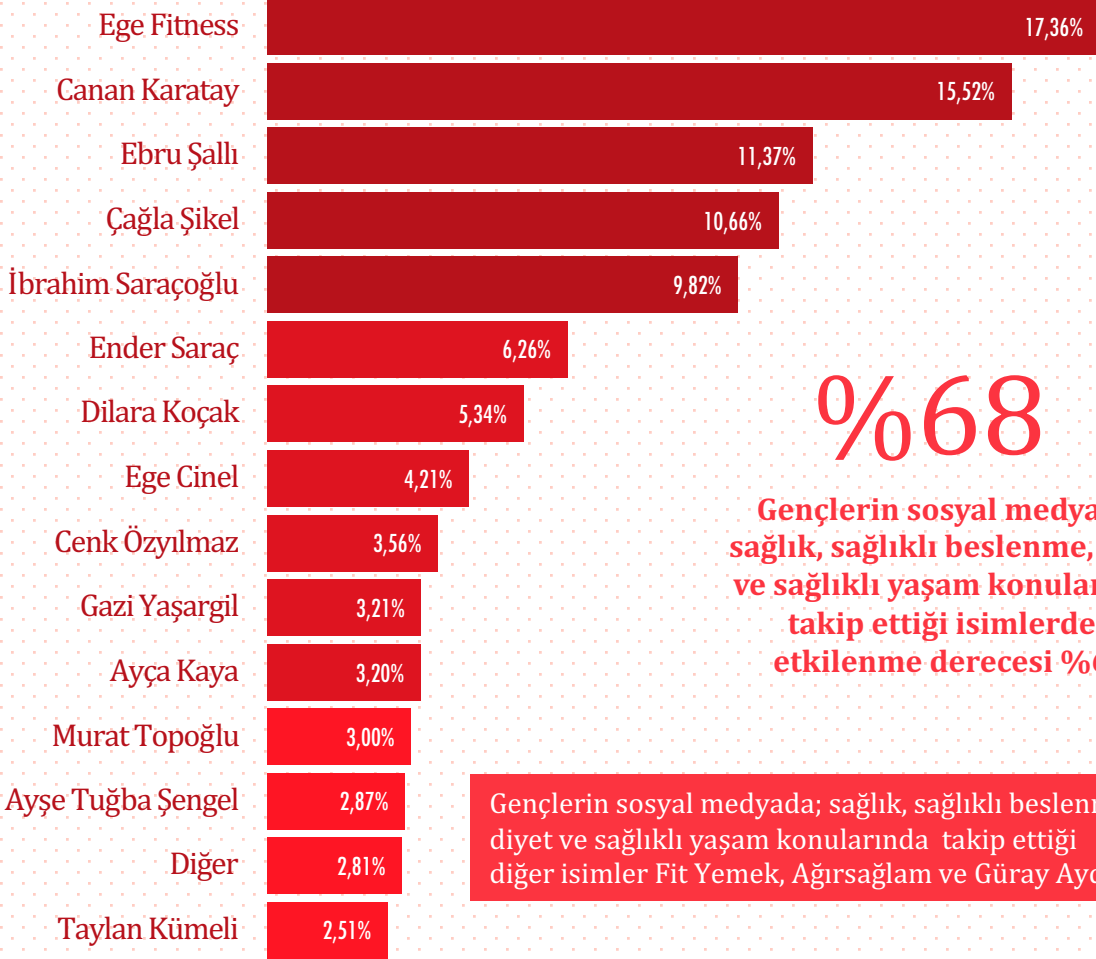
⚠ **22,90 %**

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

SAĞLIK

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; SAĞLIK/SAĞLIKLI BESLENME DİYET/SAĞLIKLI YAŞAM KONULARINDA DAHA FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%68

Gençlerin sosyal medyada; sağlık, sağlıklı beslenme, diyet ve sağlıklı yaşam konularında takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi %68

Gençlerin sosyal medyada; sağlık, sağlıklı beslenme, diyet ve sağlıklı yaşam konularında takip ettiği diğer isimler Fit Yemek, Ağırbaşlam ve Güray Aydın'dır.

⊗ 12,34 %

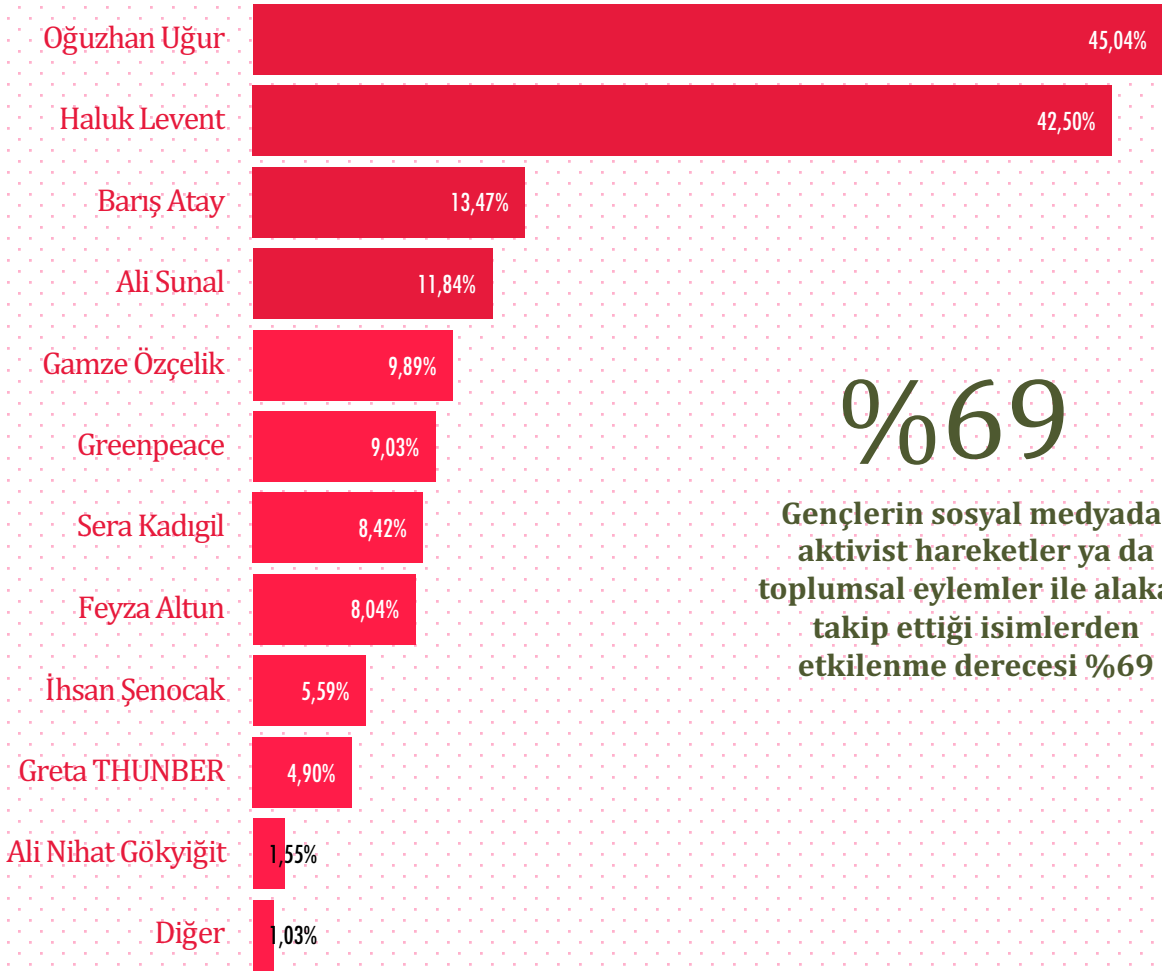
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

! 33,20 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

AKTİVİST HAREKETLER

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; AKTİVİST HAREKETLER YA DA TOPLUMSAL EYLEMLER İLE ALAKALI EN FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%69

Gençlerin sosyal medyada; aktivist hareketler ya da toplumsal eylemler ile alakalı takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi %69

⊗ 6,93 %

Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

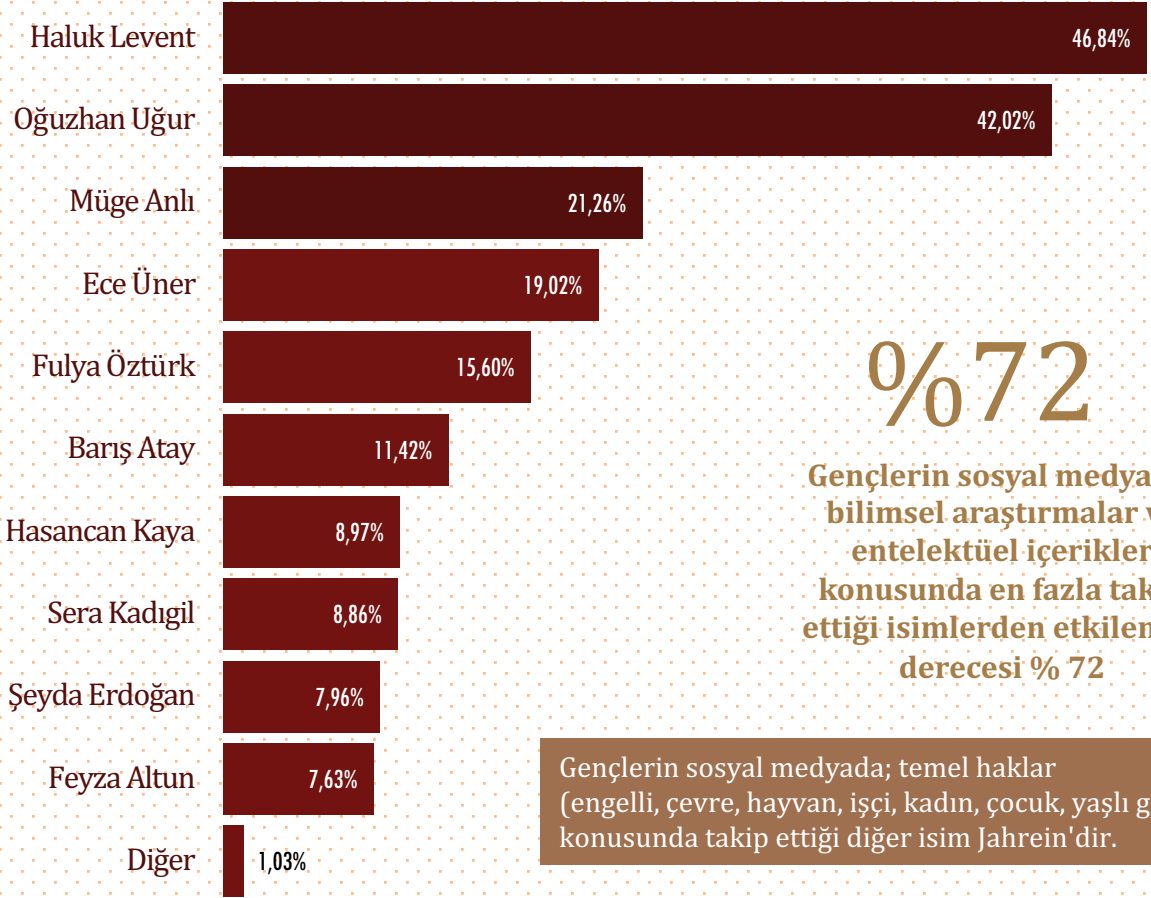
⚠ 18,33 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

TEMEL HAKLAR

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; TEMEL HAKLAR (ENGELLİ, ÇEVRE, HAYVAN, İŞÇİ, KADIN, ÇOCUK, YAŞLI) KONUSUNDA EN FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%72

Gençlerin sosyal medyada;
bilimsel araştırmalar ve
entelektüel içerikler
konusunda en fazla takip
ettiği isimlerden etkilenme
derecesi % 72

Gençlerin sosyal medyada; temel haklar
(engelli, çevre, hayvan, işçi, kadın, çocuk, yaşlı gibi)
konusunda takip ettiği diğer isim Jahrein'dir.

⊗ 5,89 %

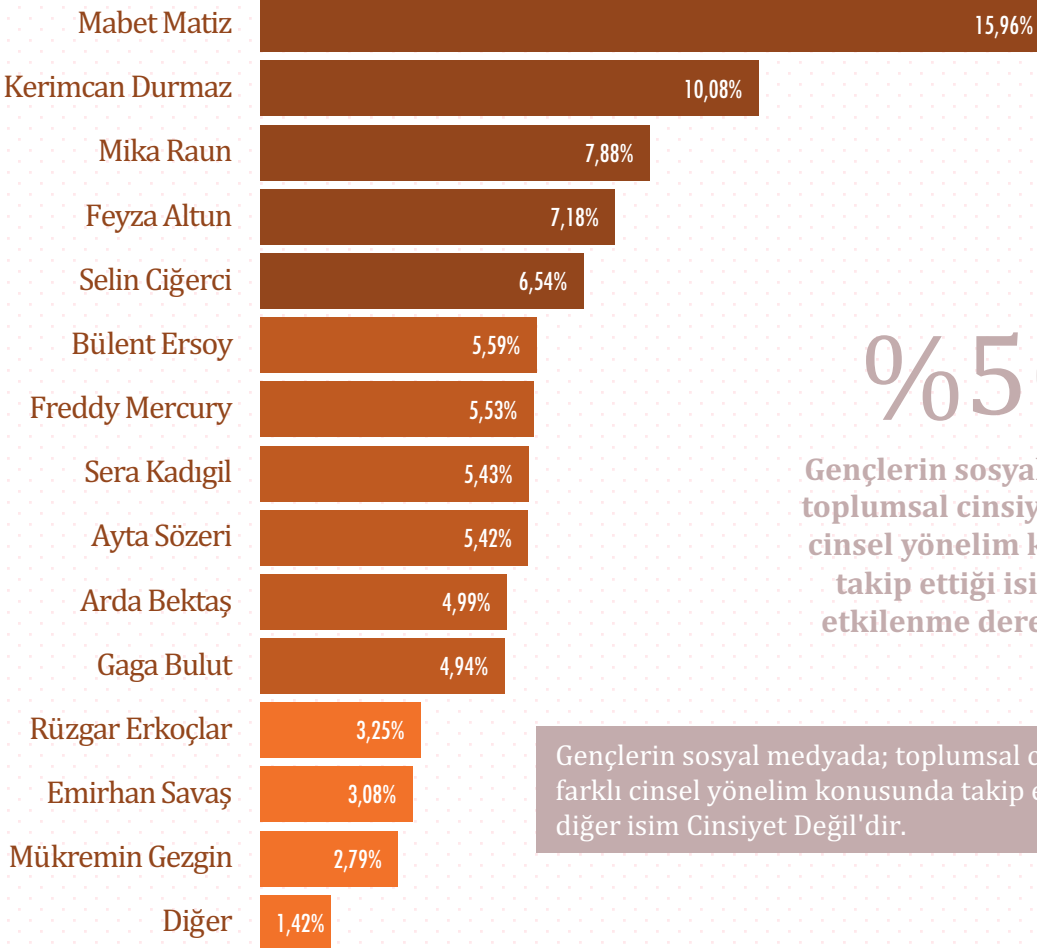
Yukarıdakilerinin
hiçbirine
güvenmiyorum.

! 13,62 %

Bu konu ile
ilgilenmiyorum.

TOPLUMSAL CİNSİYET

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; TOPLUMSAL CİNSİYET VE FARKLI CİNSEL YÖNELİM KONUSUNDA DAHA FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%50

Gençlerin sosyal medyada; toplumsal cinsiyet ve farklı cinsel yönelim konusunda takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi %50

Gençlerin sosyal medyada; toplumsal cinsiyet ve farklı cinsel yönelim konusunda takip ettiği diğer isim Cinsiyet Değil'dir.

⊗ 16,21 %

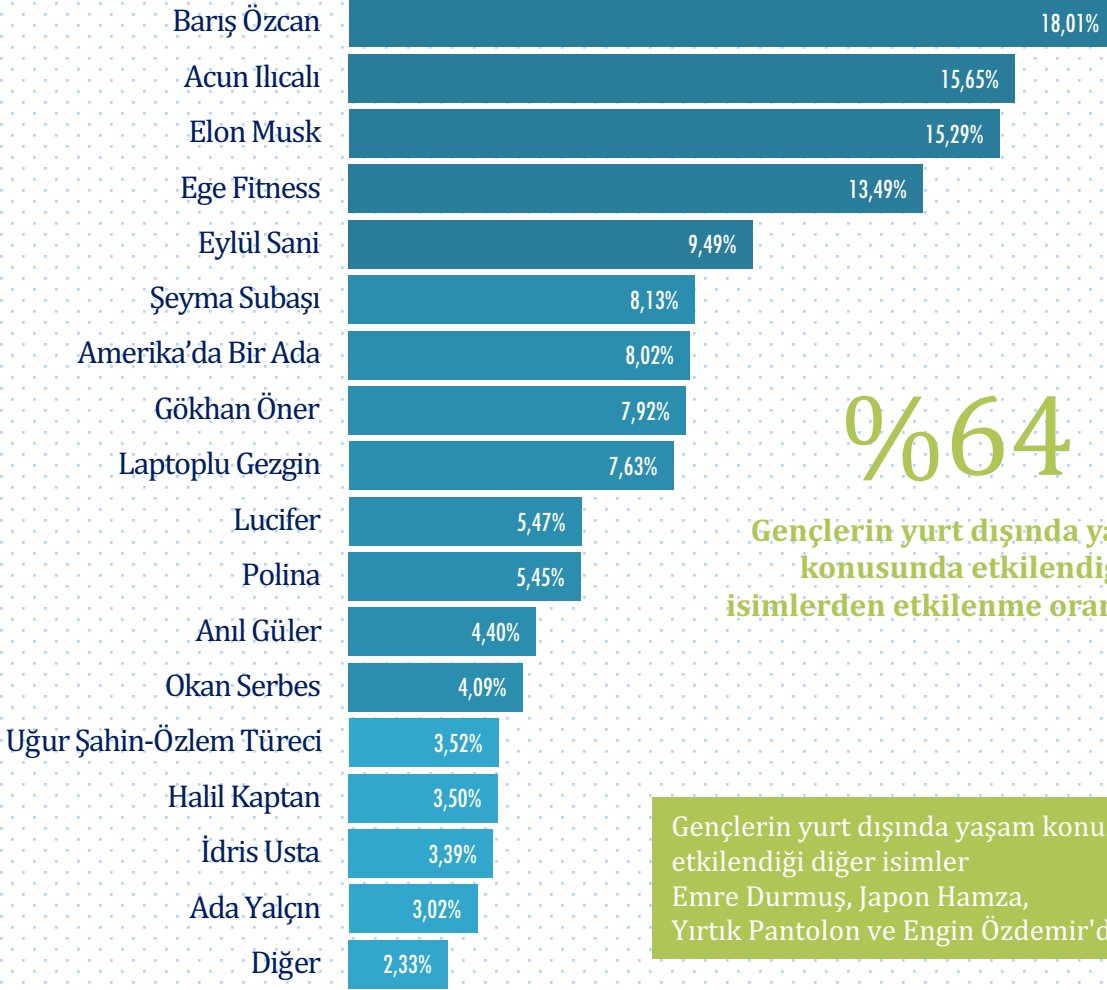
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

! 41,03 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

YURT DIŐI YAŞAM

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; YURT DIŞINDA YAŞAM KONUSUNDA ETKİLENDİĞİ İSİMLER

%64

Gençlerin yurt dışında yaşam konusunda etkilendiği isimlerden etkilenme oranı %64

Gençlerin yurt dışında yaşam konusunda etkilendiği diğer isimler Emre DurmuŐ, Japon Hamza, Yırtık Pantolon ve Engin Özdemir'dir.

⊗ 9,49 %

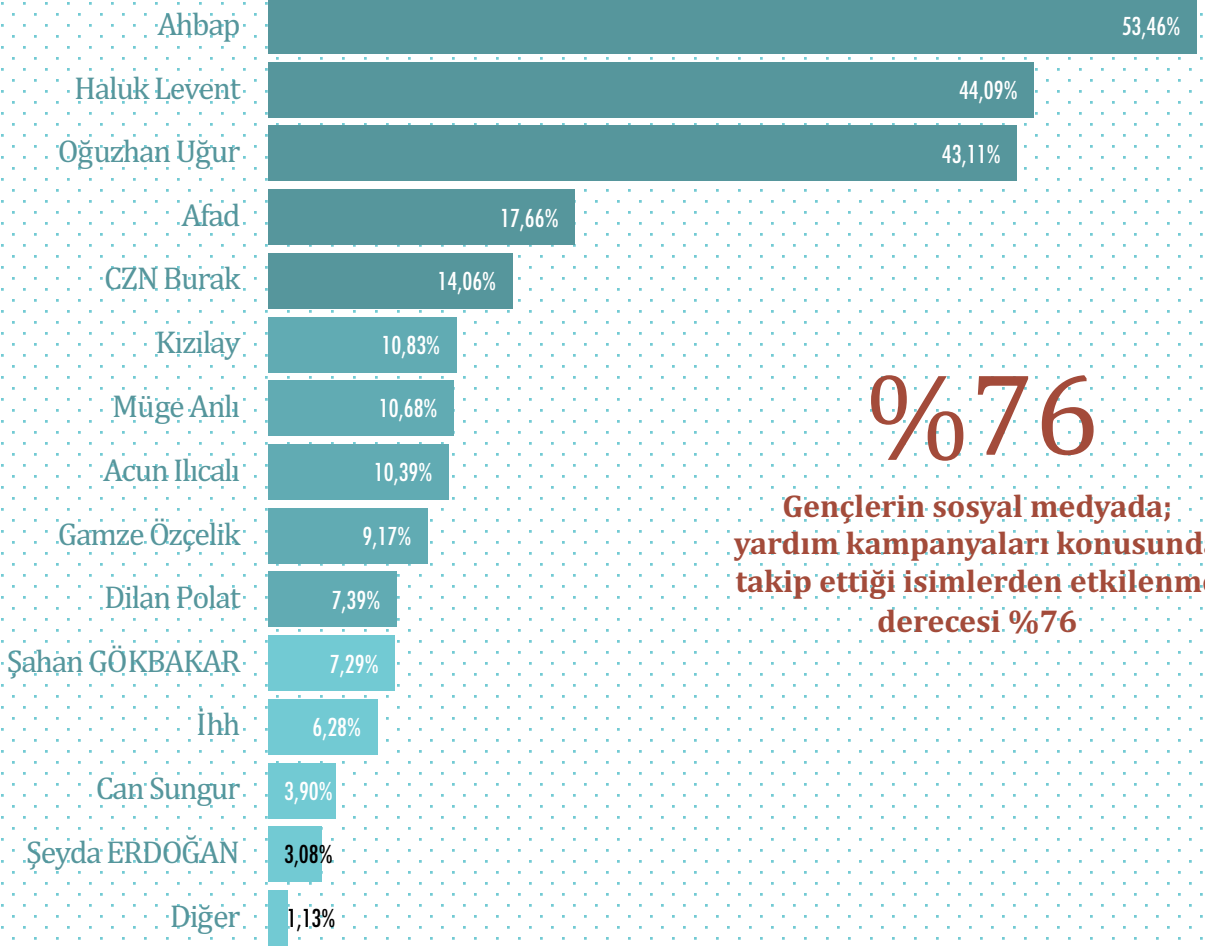
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

⚠ 24,17 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

YARDIM KAMPANYALARI

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; YARDIM KAMPANYALARI KONUSUNDA EN FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%76

Gençlerin sosyal medyada;
yardım kampanyaları konusunda
takip ettiği isimlerden etkilenme
derecesi %76

⊗ 4,50 %

Yukarıdakilerinin
hiçbirine
güvenmiyorum.

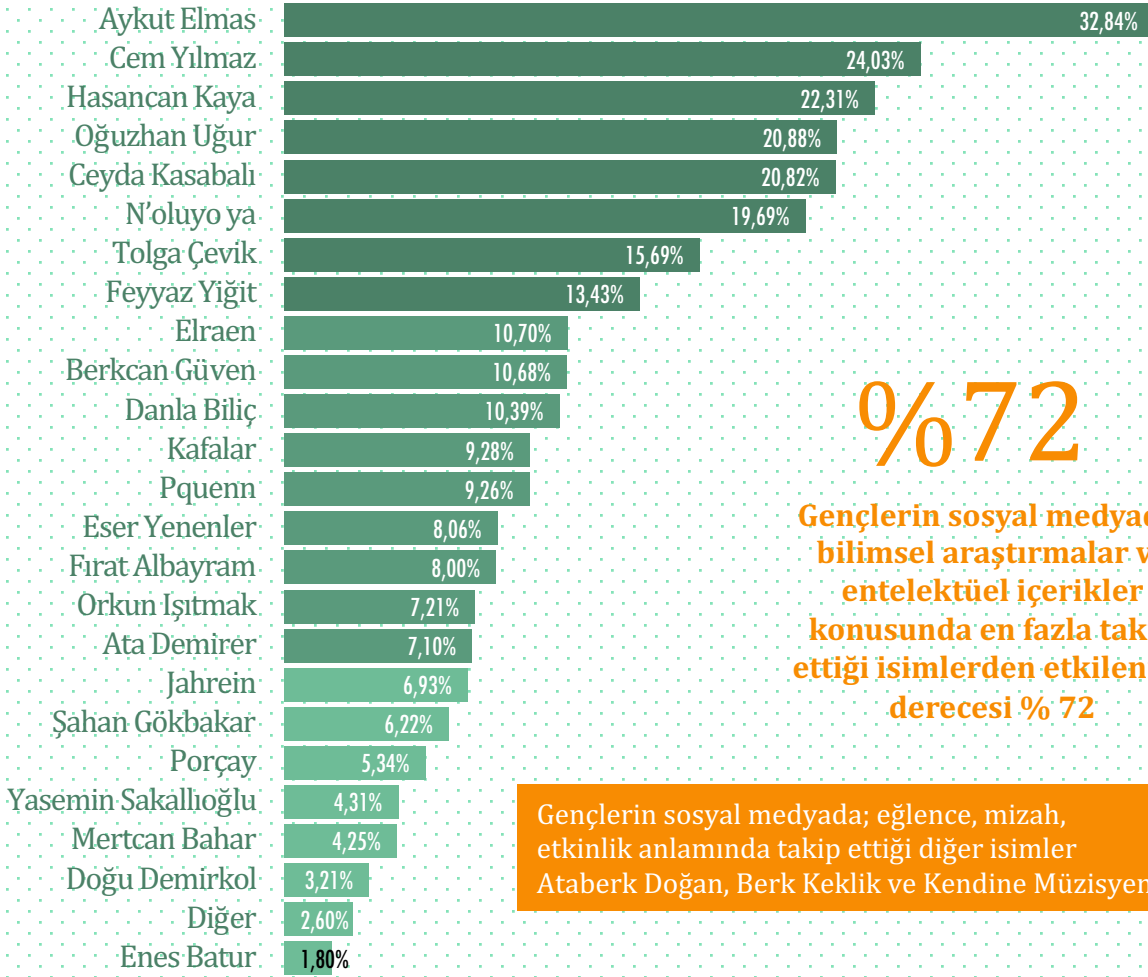
! 6,91 %

Bu konu ile
ilgilenmiyorum.

EĞLENCE - MİZAH

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; EĞLENCE, MİZAH, ETKİNLİK ANLAMINDA EN FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%72

Gençlerin sosyal medyada; bilimsel araştırmalar ve entelektüel içerikler konusunda en fazla takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi % 72

Gençlerin sosyal medyada; eğlence, mizah, etkinlik anlamında takip ettiği diğer isimler Ataberk Doğan, Berk Keklik ve Kendine Müzisyen'dir.

⊗ 3,90 %

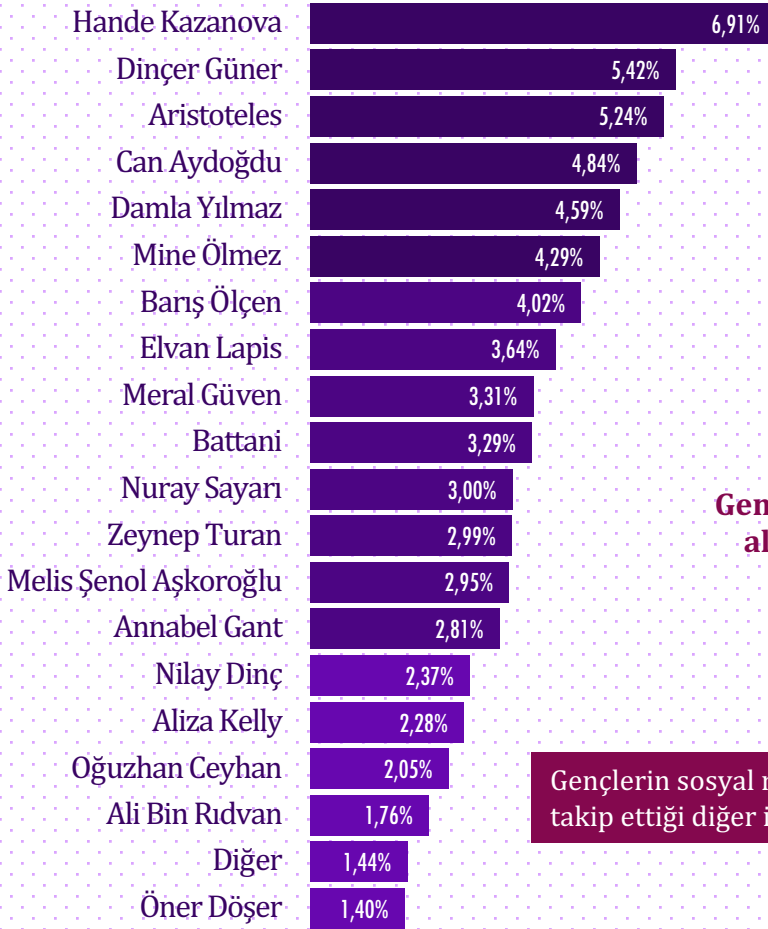
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

⚠ 5,63 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

ASTROLOJİ

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; ASTROLOJİ ALANINDA EN FAZLA TAKİP ETTİĞİ İSİMLER

%50

Gençlerin sosyal medyada; astroloji alanında takip ettiği isimlerden etkilenme derecesi %50

Gençlerin sosyal medyada; astroloji alanında takip ettiği diğer isimler Astroloji ve Baturolog'dur.

⊗ 16,23 %

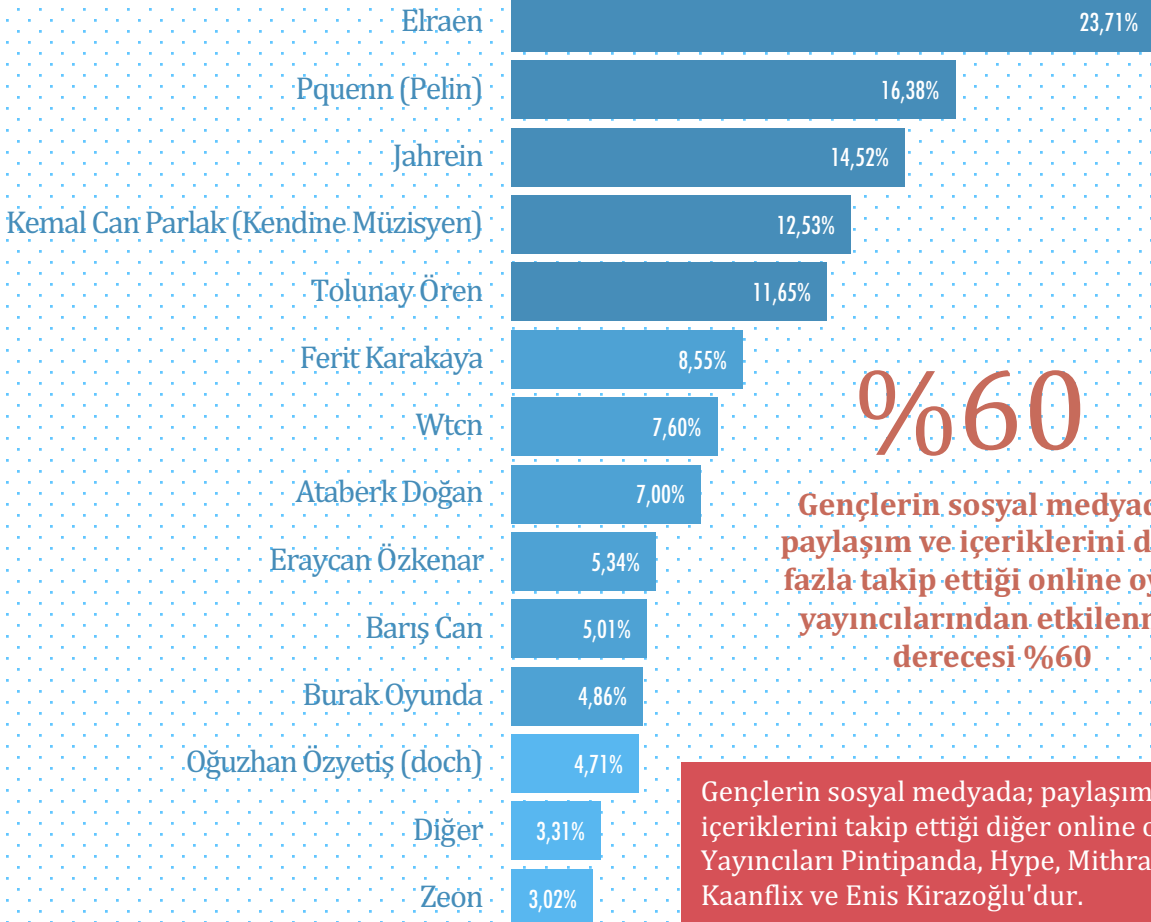
Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

! 49,98 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

ONLINE OYUNLAR

GENÇLERİN SOSYAL MEDYADA; PAYLAŞIM/İÇERİKLERİNİ DAHA FAZLA TAKİP ETTİĞİ ONLINE OYUN YAYINCILARI

%60

Gençlerin sosyal medyada; paylaşım ve içeriklerini daha fazla takip ettiği online oyun yayıncılarından etkilenme derecesi %60

Gençlerin sosyal medyada; paylaşım ve içeriklerini takip ettiği diğer online oyun Yayıncıları Pintipanda, Hype, Mithrain, Kaanflix ve Enis Kirazoğlu'dur.

⊗ 9,72 %

Yukarıdakilerinin hiçbirine güvenmiyorum.

! 33,22 %

Bu konu ile ilgilenmiyorum.

Sonuç

Sosyal medya, özellikle Z kuşağı ve Y kuşağına mensup gençlerin hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline geldi. Bu platformlar iletişim, kendini ifade etme, eğlence ve bilgi paylaşımı için kanallar olarak kullanılıyor. Sosyal medyada, kimi zaman “influencer” kimi zaman da “fenomen” olarak ortaya çıkan kanaat önderleri, önemli bir takipçi kitlesine ve takipçilerinin fikir, tutum ve davranışlarını etkileme gücüne sahip kişiler. Ünlüler, bilim insanları, uzmanlar, aktivistler, kariyerlerinde başarı elde etmiş insanlar, zenginler veya kendi özel alanları içinde güçlü çevrimiçi varlık alanı elde etmiş ve güvenilirlik oluşturmuş sıradan insanlar kanaat önderi olabilmekte.

Kanaat önderleri, bir topluluk ve aidiyet duygusu geliştirerek izleyicileriyle doğrudan etkileşim kurabiliyor. Bu bağlantı, algoritmalara veya otomatik önerilere kıyasla daha anlamlı etkileşimlere ve daha güçlü bir etki duygusuna yol açabilir. İnsanlar, seçimlerini ve kararlarını doğrulamak için genellikle başkalarına, özellikle de hayran oldukları veya etkili olduklarını düşündükleri kişilere bakarlar. Kanaat liderlerinin onayları veya fikirleri önemli bir ağırlık taşıyabilir ve takipçilerinin kararlarını etkileyebilir. Araştırmanın konusunu oluşturan Z kuşağını ele aldığımızda çevrimiçi aktivizm ve özgürlükçü yaklaşımın adaletçi tavrı oldukça popüler. Geniş takipçi kitlesine sahip kanaat önderleri, farkındalık yaratmak ve eyleme geçmek için platformlarını kullanarak sosyal adalet hareketlerini güçlendirebilir ve sosyal değişime katkıda bulunabilir. Bununla birlikte, gençlerin kararlarının ve inançlarının karmaşık olduğunu ve aile, eğitim ve kişisel deneyimler gibi çeşitli faktörlerden etkilendiği söylenebilir. Ancak bunların gücü eskiye nazaran düşüyor görünüyor. Fikir liderlerinin sosyal medyadaki etkisi, gençlerin inançları ve davranışları üzerindeki daha geniş bir etki ağının güçlü bir yönü. Bununla birlikte sosyal dijitalizasyon iklimindeki nesil sosyal medyanın ve influencer kültürünün içeriğini ve dinamiklerini de şekillendirebiliyor.

Sosyal medyadaki fikir liderleri, sosyal ve politik meseleler hakkında farkındalık yaratmak, destek seferber etmek ve sosyal değişimi yönlendirmek gibi güçlü etkilere sahip. Çalışmalar, bu etkileycilerin gençlerin moda, güzellik, yaşam tarzı, ekonomik görüş, dünya görüşü, dini görüşler, politika ve sosyal konular dâhil olmak üzere çeşitli alanlardaki algılarını şekillendirdiğini kabul ediyor. Bu yüzden fikir liderlerinin sosyal medyadaki gençler üzerindeki etkisi önemli bir araştırma konusu. Ayrıca, etkileyiciyle özdeşleşme, sosyal karşılaştırma ve istek uyandıran yaşam tarzlarının çekiciliği gibi etkiler de kanaat önderlerinin gençler arasında önemli belirleyiciler olduğunu gösteriyor.

Bu çalışmada çeşitli alanlarda gençlerin rol model aldığı, fikrine güvendiği, takip ettiği, içeriklerini dikkate aldığı isim ya da hesapları ve bu isim ya da hesapların ilgili alandaki etki oranını tespit etmeye çalıştık. 196 farklı üniversiteden yaklaşık 9000’in üzerinde gençten elde ettiğimiz verileri analiz ettik. Katılımcılarımızın kimler olduğu da veriler kadar önemli. Ulaşabildiğimiz ve araştırmaya katılmayı kabul eden gençlerin ailelerinin kısmen çoğunluğunun dünya görüşü Milliyetçi Muhafazakâr. Türkiye’nin genel görünümünü yansıtır nitelikte.

Sırasıyla en fazla Instagram, Youtube ve Twitteri kullanan gençlerin rol model aldığı isimler arasında İlber Ortaylı, Celal Şengör, Oğuzhan Uğur, Haluk Levent ve Barış Özcan gibi eğitim ve kariyer anlamında farklılık gösteren kişiler mevcut. Bu kişilerden %70 oranında etkilendiğini ifade eden gençler gündemden haberdar olmak için yine Oğuzhan Uğur, Babala Tv, Fox Tv, AHBAP, Solcu Gazete, Haluk Levent, TRT, Pusholder, HaberTÜRK, BBC gibi isim, hesap ya da haber sitelerini takip ediyor. Yanı sıra Fatih Portakal, Ece Üner, Cüneyt Özdemir, İrfan Değirmenci gibi bağımsız gazetecileri takip ediyorlar. Bununla birlikte gençler sosyal medyada ulaştıkları haber içeriklerini teyit etmek ve doğrulamak için en çok Twitter, Google, Instagram, Babala TV, Resmi Gazete ve Wikipedia gibi platform ve hesapları kullanıyor. Bu noktada araştırmanın başlangıcının Ocak 2023 olduğu ve bitişinin Mart 2023 olduğu düşünüldüğünde deprem etkisi araştırma bulgularını etkilemiş olabilir düşüncesindeyiz. Okuyucuların da isimleri bu bağlamda değerlendirmesi gerekir.

Sonuç

Din ve inanç alanında gençler; en fazla İlber Ortaylı, Celal Şengör, Evrim Ağacı, Nihat Hatipoğlu gibi isimlere güvendiğini söylese de önemli bir kısmı bu konuyla hiç ilgilenmiyor ya da sayılan hiçbir isme güvenmiyor. Gençlerin en fazla takip ettiği siyasiler arasında Kemal Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu, Mansur Yavaş, Sinan Oğan, Recep Tayyip Erdoğan, Muharrem İnce, Meral Akşener ve Ümit Özdağ'a ek olarak siyasetçi olmasa da bu konuda güvendikleri Oğuzhan Uğur ve Jahrein gibi isimler de mevcut. Araştırmanın seçim dönemine denk gelmesi ve Cumhurbaşkanı adaylarından birinin Kemal Kılıçdaroğlu olması bu verinin ilgili döneme dayalı bir veri olduğunu gösterirken araştırmanın önemli bir kısmı olarak ifade edilebilir. Ayrıca siyaset konusunda takip ettikleri ve kanaat önderi olarak gördükleri isimlere %73 oranında güveniyorlar.

Ekonomide ise Elon Musk, Özgür Demirtaş, Bill Gates gibi isimlere güvenen gençler benzer şekilde yine bu isimlerin yatırım tavsiyelerine kulak veriyor. Bununla birlikte ekonomi ya da yatırım konusyla ilgilenmeyen yaklaşık 3'te 1 gibi büyük bir kesim mevcut. Tarih alanında İlber Ortaylı, Celal Şengör, Halil İnalıcık, Ruhi Çenet, Murat Bardakçı gibi isimleri takip eden gençler bilimsel araştırma ve entelektüel içerikler konusunda Barış Özcan, İlber Ortaylı, Celal Şengör, Evrim Ağacı ve Naci Görür gibi isim ve hesaplardan besleniyor. Edebiyat ve kitap önerileri konusunda Orhan Pamuk, Zülfü Livaneli, Barış Özcan ve Ahmet Ümit gibi isimlerin yanı sıra en fazla İlber Ortaylı'dan beslendiklerini ifade eden gençlerin yaklaşık 5'te 1'i bu konuyla ilgilenmiyor. Psikoloji, kişisel gelişim, mental farkındalık gibi konularda Barış Özcan, Doğan Cüceloğlu, İlber Ortaylı, Beyhan Budak, Egefitness ve Cemre Demirel gibi isim ya da hesaplardan %65 oranında etkilenen gençlerin yaklaşık 3'te 1'i ya bu konuyla ilgilenmiyor ya da bu isimlerin hiçbirine güvenmiyor. Benzer şekilde sağlık, sağlıklı beslenme, diyet, sağlıklı yaşam tavsiyelerinde Egefitness, Canan Karatay, Ebru Şallı, Çağla Şikel, İbrahim Saraçoğlu'na güvendiğini belirten gençler Fit Yemek, Ağırsağlam ve Güray Aydın gibi isim ya da hesaplara da dikkate alıyor.

Aktivist hareketler, toplumsal eylemler ve temel haklar konusunda Oğuzhan Uğur, Haluk Levent, Müge Anlı, Ece Üner, Barış Atay ve Fulya Öztürk gibi isimlerden %75 oranında etkilenen gençler yardım kampanyalarında da Haluk Levent, Oğuzhan Uğur, Ahabap, Afad, CZN Burak'a güveniyor. Toplumsal cinsiyet ve farklı cinsel yönelim konusunda gençlerin yaklaşık yarısının bu konuyla ilgilenmediği görülüyor. Ancak ilgilenenler Mabel Matiz, Kerimcan Durmaz, Mika Raun ve Feyza Altun gibi isimleri takip ediyor. Yurt dışında yaşama ilgili Barış Özcan, Acun Ilıcalı gibi isimlerden esinlenen, onların düşünce ve önerilerini takip eden gençler eğlence ve mizah amaçlı olarak Aykut Elmas, Cem Yılmaz, Hasancan Kaya, Oğuzhan Uğur, Ceyda Kasabalı, Feyyaz Yiğit gibi isimleri takip ediyor. Gençlerin Astroloji alanıyla pek ilgilenmediği görülse de diğer önemli bir kısmı Hande Kazanova, Dinçer Güner ve Can Aydoğdu gibi isimleri takip ediyor. Son olarak online oyun yayınlarından en çok Elraen, Pquenn, Jahrein, Kemal Can Parlak, Tolunay Ören ve Ferit Karakaya'yı takip ediyor.

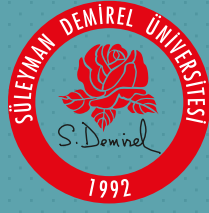
Çalışmanın sonuçlarına göre neredeyse her alanda gençler için etkili ve güvenilir olan isim ya da hesaplar; İlber Ortaylı, Celal Şengör, Oğuzhan Uğur, Haluk Levent, Ahabap, Acun Ilıcalı, Barış Özcan ve Elon Musk diyebiliriz. Dolayısıyla bu isimlerin gençleri etkileme adına sosyal medyayı domine ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Genel olarak kanaat önderleri ve Z kuşağı arasındaki ilişkinin, karşılıklı etki ile karakterize edildiği yorumlanabiliyor. Gençler; "aslında onlar bizi etkilediği için değil, bizim savunduğlarımızı savundukları için onları takip ediyoruz" dese de gençler arasındaki benzeşmenin ve erken bir yaşta birçok farklı konu hakkında keskin-netleşmiş görüş ve savunmalarının olması çok rasyonel durmuyor. "Like" alma, kendi akranları içinde "akredite" olma, alkış almak için alkışlama, bir şekilde var olabilmek için kendini ifade etme zorunluluğu gibi hususlar onları alkış alan ya da dikkat çekmelerini sağlayan görüşlere doğru bazen sistematik ve bazen de bir akım halinde itebiliyor. Erken dönemde karşılaştıkları bu çoklu kriz ve çoklu akımlar kafalarını daha çok karıştırabiliyor. Ancak bir an önce belirgin ve meşru bir kimlik sahibi olmak isteyen gençlerin, belirsiz olmaktan kurtulmak adına "özgün ve özgür olmak istiyoruz" deseler de etkiye açık oldukları söylenebilir.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

DOÇ. DR. RUKİYE ÇELİK
YÜRÜTÜCÜ

PROF. DR. İLKER HÜSEYİN ÇARIKÇI
ARAŞTIRMACI

PROF.DR. ALİ MURAT ALPARSLAN
ARAŞTIRMACI

ARAŞTIRMA EKİBİ

DOÇ. DR. AHMET GÜNAY
ARAŞTIRMACI

DR. ÖĞR. ÜYESİ SEHER YASTIOĞLU
ARAŞTIRMACI

ÖĞR. GÖR. DR. ZAFER HAKLI
ARAŞTIRMACI

GENÇLİK ARAŞTIRMALARI
KOORDİNATÖRLÜĞÜ